

”ABM och förmedling”

Referat från ABM konferensen i Lund 26-27 november 2008

I slutet av november 2008 arrangerade Skånes Arkivförbund tillsammans med Institutionen för kulturvetenskaper vid Lunds universitet och Kulturen en nationell ABM konferens i Lund. Konferensen var en avslutning på det nationella uppdrag i arkivpedagogik som arkivförbundet innehavt under åren 2006-2008. Uppdragets syfte har varit att sprida erfarenheter av arkivpedagogisk verksamhet samt verka för en ökad samverkan mellan arkiv, bibliotek och museer. Det genomgående temat för konferensen var förmedling, då detta är ett spännande samverkansområde för ABM sektorn. Intresset var mycket stort och närmare 130 personer från hela landets deltog i arrangemanget.

Konferensdeltagarna hälsades välkomna av Lennart Prytz från Lunds kommunfullmäktige med bland annat följande ord: ”Oscar Wilde har sagt ”Ingen är rik nog att köpa tillbaka sitt förflutna”. Det gör er betydelsefulla i dessa ekonomiskt svajiga tider, ni är förvaltare och förmedlare av transaktionerna mellan det förflutna och framtiden. Sprid den tanken...”

Därefter fortsatte dagens första fördragshållare Ulf Zander, historiker vid Lunds universitet, att tala om historiebruk och historiedidaktik. Med utgångspunkt i monument, fotografier, tavlor och dokument visade Zander hur historien ständigt brukas utifrån ett flertal syften; politiskt-pedagogiska, moraliska, existentiella, ideologiska och vetenskapliga. ”Historia är nu!” utropade Zander och menade att historien är något som används hela tiden för att hantera det som händer omkring oss. (Citat är förövrigt titeln på en antologi, en introduktion till historiedidaktiken, som Ulf Zander är medredaktör till.)

I samband med Zanders föredrag aktualiserades frågorna: Vilken historiesyn företräder vi inom ABM sektorn? Hur använder och hanterar vi historien i mötet med det omgivande samhället? Frågor som också med stor sannolikhet diskuteras inom den nya ABM mastern som påbörjades hösten 2008 vid Lunds universitet. Anneli Palmsköld från Institutionen för kulturvetenskaper presenterade utbildningens övergripande syfte och innehåll. Det tvååriga masterprogrammet vänder sig till dem som vill arbeta inom arkiv, bibliotek och museer eller liknande. Den ger även studenterna möjlighet till fortsatt forskning i ämnet. Gemensamma kurser varvas med ämnesspecifika. Särskilt fokus ligger på kommunikation och förmedling av

information och kultur samt verksamhetsutveckling.

(www.kult.lu.se/utbildningar/masterprogrammet-abm)

Slutet av dagen ägnades åt en diskussion kring personliga minnen och kulturarv.

Ella Johansson, forskningschef vid Mångkulturellt centrum i Botkyrka, berättade om problem och möjligheter kopplade till den nya nationella minnesinsamlingen ”Att minnas migration – berätta din livshistoria för framtiden” som de gör tillsammans med Nordiska museet.

Migrationen är en ständigt aktuell och angelägen fråga som nu ska dokumenteras genom att människor själva skriver ner sin historia. Johansson menade att i Sverige och vid våra kulturarvsinstitutioner finns en relativt lång tradition av att samla in människors minnen och se dessa som en viktig del av vår historia. Men hur förmedlar man betydelsen av detta för andra med annan kulturell bakgrund? För vem är det egentligen man ska skriva sin historia? För sig själv, för kulturarvsinstitutionerna eller för vårt samhälle?

Skrivupprop och minnesinsamlingar bedrivs på ett flertal kulturarvsinstitutioner, men även av andra aktörer såsom studieförbunden. Minnen tecknas ner och samlas in i bevarande och forskningssyfte. Men vilka fler användningsområden finns det?

Kerstin Gunnemark, docent vid Göteborgs universitet, visade hur vardagliga föremål och nedtecknade minnen kan användas i samtal med äldre. Tillsammans med biblioteket och äldreomsorgen i Göteborgsstadsdelen Linnéstaden genomförde Gunnemark skrivarcirklar och intervjuer med barn, vuxna och äldre. Deras berättelser kom sedan att ligga till grund för upprättandet av så kallade minnesskåp som nu används inom äldreomsorgen för att stimulera till minnen och reflektion, och skapa goda samtal mellan vårdtagare och personal. (Projektet beskrivs av Gunnemark i boken ”Minnenas galleri – om minnesskåp och kulturarv”.)

På kvällen var det middag med musik och tal i den gamla anatomiska institutionens museilokal som idag är lunchrum för studenterna vid Institutionen för kulturvetenskaper.

Följande dag inledde Pia Sander, Skånes hembygdsförbund, med att berätta om ett lokalt samarbetsprojekt i Klippans kommun som de genomfört tillsammans med Skånes Arkivförbund. Projektet stöts av Kultur i vården; en kultursatsning av kommunförbundet Skåne och Region Skåne. Syftet har varit att pröva hur hembygdsföreningar och

kommunarkiv kan utgöra lokala resurser i mötet med äldreomsorgen och vårdprogrammet på gymnasieskolan. Tillsammans har man upprättat minneslådor med lokalhistoriskmaterial, bjudit in föreläsare och anordnat studiebesök. Sander påtalade vikten av samarbete både lokalt och regionalt och efterlyste en tydligare strategi kring ABM frågor hos Region Skåne.

Bristen på regionaltpolitiskt intresse för ABM frågor bekräftades av Hanna Carlsson, som på uppdrag av ABM Skåne, skrivit en lägesrapport för det skånska nätverket. Rapporten är ett arbetsdokument som ska ligga till grund för en framtida handlingsplan. Carlsson menade att så länge nätverket inte har något stöd för ABM frågor hos Kultur Skåne, vare sig i form av ekonomiska resurser eller personal, är det svårt att skapa en tydligare och starkare roll i regionen.

Konferensen två avslutade föredragen handlade om webb, skola och källkritik. Att lära skolelever att söka information och kritiskt granska källor är viktiga kunakspsmål inom skolan. Inom historieämnet får man lära sig de traditionella källkritiska kriterierna; tid, beroende, äkthet och tendens. Men räcker dessa traditionella kriterier för att kritiskt kunna granska den information som idag återfinns i den nya digitala miljön?

Den frågan ställde sig Olof Sundin, forskare vid Institutionen för kulturvetenskaper, som just nu är involverad i ett forskningsprojekt för att ta reda på vad det är som händer med källkritiken i de nya digitala medierna och hur skolan hanterar detta . På vilket sätt kommer de nya förutsättningar som Internet ger förändra vår syn på informationssökning, lärande och kunskap? (För mer information se: <http://projektexakt.wordpress.com>)

I det nya kärnämnet historia som kommer att införas för gymnasieskolan år 2011 kommer källkritik fortfarande vara en viktig del av kursmålen. Utöver detta ska ämnet fokusera på modern historia och demokratiseringen av Sverige.

Lisa Engström, arkivarie vid Arkiv Gävleborg, presenterade det nya digitala läromedlet ”Folk i rörelse” som hon producerat inom ramen för Skånes Arkivförbunds nationella uppdrag som ska lanseras av Folkrörelsernas Arkivförbund under året. Webbsidan vänder sig till gymnasieskolan och innehåller ett hundratal dokument från ett flertal förenings- och folkrörelsearkiv i landet, samt ett antal faktatexter och förslag till arbetsuppgifter. Innehållet

är tänkt att spegla demokratins framväxt ur ett folkrörelse- och föreningsperspektiv från 1850-talet fram till 1922.

Konferensen avslutades med att Karin Sjöberg vid Skånes Arkivförbund gav glimtar och reflektioner från det nationella uppdraget. Sjöberg menade att föredragen under konferensen, i mångt och mycket, speglade de verksamhetsområden som arkivet funnit intressanta att arbeta med under denna treårs period. Under våren 2009 kommer en slutrapport från uppdraget.

Vid pennan

Karin Sjöberg, Skånes Arkivförbund, januari 2009